

Svenska Fåravelsförbundet
c/o Gudrun Haglund-Eriksson
Bengtstorp
694 98 Närkesberg

2016-04-27
NV-02544-15

Naturvårdsverket
registrator@naturvordsverket.se

Remissvar angående femårig genetisk förstärkning 2016-2020 (NV-02544-15)

Svenska Fåravelsförbundet, nedan benämnt SF, är en intresse- och näringslivsorganisation för Sveriges fårföretagare. Föreningar har 24 länsföreningar och har idag drygt 2600 medlemmar. Ett stort antal av landets får finns i företag som drivs av medlemmar i Svenska Fåravelsförbundet.

En mycket stor del av de skador som orsakas av de stora rovdjuren, och då främst varg, drabbar får. Rovdjursangreppen påverkar näringen när det gäller djurvälstånd, lönsamhet samt inte minst den psykosociala situationen för fårföretagarna. Det är inte ovanligt att drabbade fårföretagare slutar med sin produktion efter ett vargangrepp. Den osäkra rovdjurspolitiken hämmar lammproduktionens tillväxt.

Svensk lammproduktion

Svensk lammproduktion har stora möjligheter att växa, då efterfrågan på lammkött ökar. Både konsumtionen av lammkött i allmänhet och efterfrågan på svenskt lammkött i synnerhet har ökat under flera år, men andelen svenskt lammkött av den totala lammköttskonsumtionen fortsätter att minska. Vi producerar nu endast 30 % av lammköttet vi äter. En färsk undersökning visar samtidigt att konsumenterna vill se det omvända förhållandet; 70 % svenskproducerade lamm.

Producentpriserna på lammkött har stigit, men trots de positiva signalerna från marknaden syns ingen nämnvärd ökning av den svenska lammköttproduktionen. Den höga djurvälståndet och bevarandet av den biologiska mångfalden är de starkaste argumenten för svenskt lammkött jämfört med importerat. För att klara våra höga krav på djurens välfärd och samtidigt kunna möta den ökade efterfrågan på svenskt lammkött krävs en långsiktig och varaktig politisk viljeriktning. Till denna långsiktighet hör en aktiv förvaltning av de stora rovdjuren och en långsiktighet i rovdjurspolitiken som inger förtroende.

Genetisk förstärkning

SF anser att planen bör återkallas och att vargstammen bör förvaltas med jakt till dess att den av riksdagen beslutade miniminivån har nåtts. Innan de målen är uppnådda bör inte några förstärkningsåtgärder vidtas. Därefter kan en saklig dialog föras med lokalt berörda parter djurägare, markägare, jägare och landsortsbor i det aktuella geografiska området. Av kvalitetssäkrad inventering av vargstammen kan konstateras att den Skandinaviska vargstammen redan har en gynnsam tillväxt. Undersökningar gjorda 2015 och 2016 av SVA har ett större antal vargar undersökts utan att kunna konstatera några fysiologiska felaktigheter hos de undersökta individerna. SF anser att det läggs för stor vikt vid genetisk förstärkning av vargstammen den bör i dagsläget förvaltas med licensjakt enligt de förvaltningsplanerna som är beslutade.

SF anser att det är anmärkningsvärt att Naturvårdsverket inte uppvisar större respekt för tamdjurshållningen och djurägarna. Det tyder, tycker SF, på bristande förståelse och stor okunskap om fårägarnas situation. Naturvårdsverket har förbisett de drabbade djurägarna som lever, verkar och har sin utkomst från sina gårdar. Genetiken har fått för stort utrymme i rovdjurspolitiken, människor på

landsbygden har sedan urminnes tider bedrivit fårhållning, kunnat freda sina djur och försörjt sig på sina gårdar.

Vargen är inte utrotningshotad. Naturvårdverket definierar populationer olika, exempelvis "Finsk-Ryska", "Skandinaviska" eller "den mellansvenska" vargstammen, vilket enligt SFs mening ger en vilseledande information om hur nära eller långt ifrån vargen är gynnsam bevarandestatus (GBS).

Naturvårdsverket anger 300 vargar som GBS trots att NV själva bara några år tidigare gått ut med siffran 170 - 270 individer.

SF anser att rovdjursförvaltningen (framförallt varg) har havererat och att vargstammen tillåts växa fritt helt och tvärs emot riksdagsbeslutet från 2013. Med de åtgärder Naturvårdsverket föreslår läggs ett alltför stor kostnader och risktagande på brukarna vilket kommer att skapa stora konflikter ute i landet och bidrar till att minska acceptansen för varg.

SF tycker att rovdjurspolitiken måste grundas i de beslut och riktlinjer riksdag och regering beslutade 2013. Det måste finnas en hållbarhet över tid som ger trovärdighet och acceptans för myndighetsbeslut.

Sammanfattade synpunkter

Ökande krav på fårföretagare i områden med genetiskt viktiga vargar kommer enligt SFs mening inte att öka acceptansen för varg. Det måste vara samhällets uppgift att ta på sig alla de ökande kostnader som förekomst av genetiskt viktiga vargar för med sig.

Det finns inga heliga vargar! SF anser vidare att genetiskt viktiga vargar inte ska särbehandlas om behov av skydds jakt uppkommer

Återigen konstaterar SF att det inte tas någon som helst hänsyn till djurvälstånd, lönsamhet samt inte minst den psykosociala situation som rovdjuren för- med sig.

SF tillstyrker

Att en genetisk förstärkning i första hand sker via naturlig invandring från den finsk-ryska populationen.

Ett etablerat och ökat samarbete med Finland – Ryssland

SF avstyrker

NVs förslag om att sätta ut varg eller vargvalpar utan djurägares och markägares tillstånd.

Att ställa krav på byggnation av permanenta rovdjuravvisande stängsel för att ansöka om skydds jakt av genetiskt viktig varg.

Att efter angrepp av genetiskt viktig varg bör betesdjur så lång som möjligt tas in nattetid eller flyttas till hage med rovdjuravvisande stängsel, alternativt nattfälla. Om inte så sker bör angreppet inte ligga till grund för skydds jakt.

Bilaga 1 Bedömning av genetiska vargar

Bilaga 1 ger stöd för hantering av genetiskt viktiga vargar, men SF avstyrker de ökade krav som ställs på fårägare. Det råder stor osäkerhet vem som värderar genetiskt viktig varg.

Detaljerade synpunkter

Enligt NVs önskan om hänvisning till sida och stycke redogörs här för SFs synpunkter.

Målsättning med åtgärder för genetisk förstärkning

I tabell 1 sid. 4 i kolumnen för "antal invandrande vargar totalt saknas siffror för år 2015. Så vitt SF känner till upptäcktes en genetiskt viktig varg i Jämtland november 2015, som senare blev illegalt skjuten i Norge. I Hudiksvallstrakten blev en icke nordisk varg påkörd strax före jul. Det är alltså minst två till Sverige invandrande vargar år 2015.

Varför 1 ny reproducerande immigrant varje generation inavelsnivå sid 5

Under 2015 och 2016 har ett större antal vargar undersökts hos SVA utan att kunna konstatera några större fysiologiska felaktigheter på individerna.

Varggeneration sid. 5

Naturvårdsverket räknar på förlust av genetisk variation och ökning av inavel och hänvisar till Brufords rapport. Bruford använder sig av varggeneration på 6 år medan Naturvårdsverket räknar på 5 år. Varför?

Erfarenheter från regeringsuppdrag om vargflytt sid.9

SF ställer sig mycket tveksam till flytt av vargar. Erfarenhet har visat att det är förenat med mycket höga kostnader och i så gott som samtliga fall har vargarna återvänt till sin ursprungliga plats. För att nå en acceptans för flytt av varg måste enligt SFs mening följande vara uppfyllt.

Att flytta genetiskt viktiga vargar måste ses som sista utväg, med tanke på att så många flyttade vargar har vandrat tillbaka till den plats de flyttas från.

Att utse några lämpliga områden förslagsvis Nationalparker eller stora naturreservat utanför nuvarande vargområde o Mellansverige. Använd inte privatägd mark. Utsättningsplatserna måste vara utpekade på förhand och framtagna i en öppen dialog med berörda intresseorganisationer och landsbygdsboende. Måste informera med tydlighet och snarast om vart varg släppts.

Att Naturvårdsverket klargör vilka kompensationsåtgärder som ska vidtas och hur länge de genetiskt viktiga vargarna har ett högre skydd i jämförelse med övriga vargar. Tröskel för skydds jakt blir högre, men hur mycket högre? Hur många valpkullar ska födas och vandrat ut innan de blir jämställda med övrig population.

Att varje enskild varg får flyttas max en gång.

Åtgärder för genetisk förstärkning 2016-2020 sid. 9

I Naturvårdsverkets förslag framgår det tydligt att i de områden där genetiskt viktiga vargar etablerar sig skall ett högre krav på brukare ställas, med ökad tillsyn av djuren, nattintag och ett utökat krav på rovdjuravvisande stängsel. SF anser att detta är helt orimligt att lägga på enskilda brukare och saknar stöd lagmässigt. Djurägare har ingen skyldighet att sätta upp rovdjuravvisande stängsel, tillsynen är reglerad i djurskyddslagen vad gäller nattintag är det helt otänkbart stallarna är dimensionerade för att hysa det antal djur som finns vintertid, när lammen förs på våren tredubblas besättningen och får helt enkelt inte plats. Många gårdar har 6-10 betesfällor långt från gårdar där fåren betar i mosaiklandskapet som skapar vår vackra natur.

Förslagen om nattfällor och/eller att ta in djuren under nattetid tyder enligt SFs mening på en total okunnighet om hur svensk fårnäring ser ut. Byggnaderna är exempelvis byggda för att hyra ett antal tackor och inte en upp till tre gånger så stor besättning som blir fallet när tackorna lammat och lammen växt till sig under sommaren. Nattfällor förutsätter att dessa är tillräckligt stora för att förse fåren med bete under den tid de visats i fällan. I de flesta besättningar är nattintag och/eller nattfällor en omöjlighet främst av den anledningen att djuren vistas på ett antal olika gårdar och/eller betesmarker långt från brukningscentrum.

Delmål 3 sid. 11

SF ser en fara med att lägga stor vikt av DNA – provtagning före skyddsjakts beslut, eftersom det kommer att fördröja besluten. En skyddsjakt måste kunna beslutas snabbt om den ska få önskad effekt och säkerheten att rätt djur blir fälld ökar markant. Har varg angripit tamdjur eller på annat vis gjort att skyddsjakt övervägs får det inte vara avgörande om det är en genetisk viktig varg eller en individ ur "vanliga" stammen.

SF avstyrker att Naturvårdsverket tar fram riktlinjer om utbetalning av viltskademedel med högre krav på förebyggande åtgärder för att få medel efter angrepp från genetisk viktig varg. Högre krav är något som SF ser som en helt orimlig. Det leder till enorma kostnader och är i praktiken helt genomförbart som exempelvis nattintag.

SF ser i dag att många fårägare överväger att dra ned/ sluta med sin produktion. Staten måste istället gå in och stå för samtliga kostnader rovdjuren för med sig och då speciellt i de områden där genetisk viktig varg förekommer.

SF motsätter sig förslaget om att kravet på medgivande från markägare tas bort, där behövs ett tillägg istället det skulle krävas krav på medgivande även från djurägare i det aktuella området.

De förslagna åtgärderna om utsättning av vargvalpar utan medgivande skapar misstro till myndigheter och en oro bland djurägare och landsbygdsbor. SF menar att om detta görs måste det ske med öppna kort och en öppen dialog.

Bilaga 1 – Bedömning av genetiskt viktiga vargar.

Utanför renskötsel området sid. 15

SF tillstyrker ett större tillskott av särskilda medel för förebyggande åtgärder.

SF avstyrker samtliga övriga punkter.

Att sätta krav på djurägarna om akutåtgärder i den angripna besättningen och i närliggande besättningar och att sätta krav på andra permanenta åtgärder är helt orimligt. Dessa akutåtgärder bör tydliggöras och det bör vara staten som står som ansvarig för både kostnader och det praktiska genomförandet. Ska den förvaltning som påbörjats kunna genomföras är det nödvändigt att skapa toleransen och acceptans för både för rovdjuren och för myndigheter.

Hög prioritet sid. 15

SF ser positivt med tillskott av särskilda medel för förebyggande åtgärder

Akutåtgärder – staten måste stå för kostnaderna och genomförandet

Krav på Nattintag – Helt orimligt

Förebyggande åtgärder bör alltid genomföras sid. 16

SF anser att förebyggande åtgärder inte får ske med krav utan måste ske så långt det är rimligt och möjligt på frivillig väg. Att ställa krav på nattintag och extra stängsling är inte relevant. SF vill poängtera att det viktigaste är att föra en saklig dialog mellan drabbade djurägare och myndigheter. Stor hänsyn och respekt måste tas till de drabbade för att myndigheten ska få en klar uppfattning vilka värden som står på spel, vilka kostnader och arbetsinsatser som krävs enligt de krav som Naturvårdsverket föreslår. Staten måste stå för samtliga merkostnader och dess genomförande som extra åtgärder medför. Skydds jakt är ett sätt att freda sina djur och måste kunna tillämpas även på genetiskt viktiga vargar.

Gudrun Haglund-Eriksson

Vice. ordf./Rovdjursansvarig Sv. Fåravelsförbundet

Magnus Jönsson

Ordf. Sv. Fåravelsförbundet